

Leïla Slimani
Vôňa kvetov noci

INAQUE

NS

Preklad Kamila Laudová



Cradle to Cradle Certified™ je globálne uznávaný štandard bezpečných a cirkulárnych výrobkov. Papier Munken Print Cream od spoločnosti Arctic Paper Munkedals použitý na prešádky a vnútorný blok tejto knihy je Cradle to Cradle Certified™ na bronzovej úrovni.



S

Leïla Slimani
Vôňa kvetov noci

Leïla Slimani

LE PARFUM DES FLEURS LA NUIT

COPYRIGHT © Editions Stock 2021

TRANSLATION © Kamila Laudová 2022

COPYEDITING Martina Kubealaková, Ivan Adamec

COVER © Barbora Šajgalíková

COVER PHOTOGRAPHY © Peter Bilý

SLOVAK EDITION © Inaque 2022

ISBN 978-80-8207-159-0

ISBN E-BOOK 978-80-8207-160-6

Leïla Slimani
Vôňa kvetov noci



INAQUE

*Neviem, či samota existuje, ale ak áno, človek by mal
právo občas o nej snívať ako o raji.*

Albert Camus

*Tam, kde je umenie, nie je ani staroba, ani samota, ani
choroba, a dokonca aj smrť je len polovičná.*

Anton Čechov

*Jeanovi-Marie Laclavetini, ktorý ma zrodil ako
spisovateľku*

Môjmu priateľovi Salmanovi Rushdiemu

PARÍŽ DECEMBER 2018

Prvé pravidlo, keď chcete napísať román, je povedať nie. Nie, neprídem na drink. Nie, nemôžem postrážiť chorého synovca. Nie, nie, nemôžem ísť na obed, rozhovor, prechádzku, do kina. Musíte odmietnuť tak často, že ponuky prestanú prichádzať, telefón prestane zvonit' a nakoniec je vám ľúto, že mejlom chodia už len reklamy. Odmietnuť a byť považovaná za mizantropickú, arogantnú, chorobne osamelú. Postaviť okolo seba múr odmietnutia, o ktorý sa všetky žiadosti rozbijú. Povedal mi to vydavateľ, keď som začala písať romány. Čítala som to vo všetkých esejach o literatúre, od Rotha cez Stevensona až po Hemingwaya, ktorý to zhrnul jednoducho a triviál-

ne: „Najväčšími nepriateľmi spisovateľ a sú telefón a návštevy.“ Dodal, že keď si človek osvojí disciplínu, keď sa literatúra stane centrom, srdcom, jediným horizontom života, určite všetko ovládne samota. „Priatelia zomierajú alebo sa strácajú, možno unavení odmietaním.“

Už niekoľko mesiacov sa o to snažím. Vytváram podmienky pre izoláciu. Ráno, keď deti odídu do školy, idem do pracovne a vyjdem až večer. Vypnem telefón, sadnem si za stôl alebo si ľahnem na pohovku. Vždy mi začne byť zima a s pribúdajúcimi hodinami si oblečiem sveter, potom druhý a nakoniec sa zabalím do deky.

Moja pracovňa má tri krát štyri metre. Na stene vpravo je okno do dvora, z ktorého sa šíri vôňa reštaurácie. Vôňa vypratej bielizne a šošovice so slaninou. Oproti je dlhá drevená doska, ktorá slúži ako pracovný stôl. Police sú plné historických kníh a novinových výstrižkov. Na ľavú stenu lepím lístočky rôznych farieb. Každá farba zodpovedá jednému roku. Ružová pre rok 1953, žltá pre 1954, zelená pre 1955. Na papieriky píšem meno postavy, nápad na scénu. Mathilde v kine. Aicha na dulovom poli. Jedného dňa som si načrtla chronológiu románu, na ktorom pracujem, hoci ešte nemá názov. Ide o príbeh rodiny z malého mesta Meknes v období od roku 1945 do vyhlásenia nezávislosti kráľovstva. Na podlahe je rozložená mapa mesta z roku 1952. Jasne ukazuje hranice medzi arabským mestom, židovským mellahom a európskou štvrťou.

Dnes nemám dobrý deň. Sedím na stoličke už celé hodiny a postavy sa so mnou nerozprávajú. Nič neprichádza. Ani slovo, ani obraz, ani tón hudby, ktorý by ma priviedol k uloženiu viet na stránku. Od rána

som veľa fajčila, strácala čas na internetových stránkach, zdriemla si, ale nič neprišlo. Napísala som kapitolu a hneď som ju vymazala. Spomínam si na príbeh, ktorý mi rozprával jeden priateľ. Nevieam, či je to pravda, ale mne sa veľmi páčil. Traduje sa, že Lev Tolstoj prežíval pri písaní románu *Anna Kareninová* hlbokú krízu inšpirácie. Celé týždne nenapísal ani riadok. Jeho vydavateľ, ktorý mu na tú dobu vyplatil značnú zálohu, bol znepokojený meškaním rukopisu a tvárou v tvár majstrovmu mlčaniu, ktorý neodpovedal na jeho listy, sa rozhodol nasadnúť na vlak a konfrontovať ho osobne. Po príchode do Jasnej Pol'any ho spisovateľ prijal, a keď sa ho vydavateľ spýtal, ako pokračuje jeho práca, Tolstoj odvetil: „Anna Kareninová odišla. Čakám, kým sa vráti.“

Zďaleka sa neporovnávam s ruským géniom ani neprirovnávam niektorý zo svojich románov k jeho majstrovským dielam. Ale táto veta ma posadla: „Anna Kareninová odišla.“ Aj ja mám niekedy pocit, že moje postavy odo mňa utekajú, že odišli žiť iný život a vrátia sa, až keď sa tak rozhodnú. Moje trápenie, prosby sú im ľahostajné, dokonca im nezáleží ani na láske, ktorú k nim cítim. Sú preč a ja musím čakať, kým sa vrátia. Keď sú tu, dni plynú tak, že si to ani nevšimnem. Mrmlem si popod nos, píšem čo najrýchlejšie, pretože sa vždy bojím, že ruky sú pomalšie ako myšlienky. Mám strach, že ma niečo vyruší, ako povrazolezkyňa, ktorá spraví chybu, keď sa pozrie pod seba. Keď sú tu, celý môj život sa točí okolo tejto posadnutosti, vonkajší svet neexistuje. Je len kulisou, v ktorej sa na konci dlhého a príjemného pracovného dňa prechádzam ako vo sne. Utiahnutie sa mi javí ako nevyhnutná podmienka na vznik Života. Akoby sa prostredníctvom stiahnutia sa z hluku sveta, pred ktorým sa ochránim, mohla konečne od-

haliť iná možnosť. Nové: *Kde bolo, tam bolo*. V tomto uzavretom priestore unikám, utekám pred ľudskou komédiou, ponáram sa pod hustú penu dní. Neužívam sa pred svetom, naopak, prežívam ho intenzívnejšie ako kedykoľvek predtým.

Písanie je disciplína. Zrieknutie sa šťastia, radosti každodenného života. Nemôžeme sa snažiť vyliečiť alebo utešiť sa. Naopak, musíme si pestovať svoje trápenia, ako laboratórni asistenti kultivujú baktérie v sklenených miskách. Musíme znovu otvoriť jazyky, vyvolať spomienky, oživiť hanbu a staré bolesti. Aby ste mohli písať, musíte ostatným odoprieť svoju prítomnosť, nehu, sklamať svojich priateľov a svoje deti. V tejto disciplíne nachádzam dôvod na spokojnosť a šťastie, ale aj príčinu svojej melanchólie. Celý môj život sa riadi heslom „musím“. Musím mlčať. Musím sa sústrediť. Musím sedieť pokojne. Musím odolať svojim túžbam. Písať znamená odopieranie, ale práve z neho vyplýva možnosť nesmiernej, záväznej slobody. Pamätám si na okamih, keď som si to uvedomila. Bol december 2013 a ja som písala svoj prvý román *Adèle*. V tom čase som bývala na Boulevard Rochechouart a mala som malého syna, takže som na písanie musela využiť čas, keď bol v škôlke. Sedela som pri stole v jedálni, pred počítačom a pomyslela som si: „Teraz môžeš povedať úplne všetko, čo chceš. Ty, slušné dieťa, ktoré sa naučilo správať, ovládať sa, môžeš napísať pravdu. Nemusíš sa nikomu zapáčiť. Nemusíš sa báť, že niekomu ublížiš. Napíš, čo chceš.“ V tomto obrovskom priestore slobody padá spoločenská maska. Môžete byť niekým iným, už nie ste definovaní pohlavím, spoločenskou triedou, náboženstvom alebo národnosťou. Písať znamená objaviť slobodu vo vymýšľaní seba aj sveta.

Samozrejme, príde veľa nepríjemných dní ako dnes a niekedy nasledujú jeden za druhým, čo vyvoláva hlboké znechutenie. Spisovateľ je však trochu ako narkoman závislý od ópia a ako každá obeť závislosti zabúda na vedľajšie účinky, nevoľnosť, abstinenčné príznaky, osamelosť, a spomína si len na extázu. Zúfalo túži znovu prežiť vyvrcholenie, vznesený okamih, keď cez neho začali prehovárať postavy, keď ním pulzoval život.

Je päť hodín večer a zotmelo sa. Nezažala som lampičku a pracovňa sa ponorila do tmy. Presviedčam sama seba, že v tejto tme by sa mohlo niečo stať, mohlo by prísť ešte oneskorené nadšenie, blesková inšpirácia. Niekedy sa v tme halucinácie a sny preplietajú ako liany. Otvorím počítač a znovu si prečítam scénu, opísanú včera. Je o popoludní, ktoré postava strávi v kine. Čo sa premietalo v kine Empire v Meknese v roku 1953? Začnem pátrať. Na internete nájdem veľmi dojímavé archívne fotografie a rýchlo ich posielam matke. Začnem písať. Spomínam si, čo mi rozprávala stará mama o marockej uvádzачke, vysokej a hrubej žene, ktorá vytáhovala divákovi cigarety z úst. Chystám sa na novú kapitolu, keď sa mi na telefóne zapne budík. O pol hodiny mám stretnutie. Stretnutie, ktoré som nemohla odmietnuť. Čaká na mňa redaktorka Alina. Je veľmi presvedčivá. Oduševnená žena, ktorá má pre mňa návrh. Napadne mi, že by som jej mohla zaklamať. Mohla by som sa vyhovoriť na deti, povedať, že som chorá, že mi ušiel vlak, že ma potrebuje matka. Ale oblečiem si kabát, vložím počítač do tašky a opúšťam svoju noru.